

взагалі не потрібно буде використовувати службу переміщення вантажів для проходження через порти, де вона працює. Сервітут також скасовує інші митні формальності, такі як необхідність повідомляти HMRC про експорт товарів та ін.

Завдяки скасуванню ввізних мит і тарифних квот за сервітутом український бізнес в перспективі дії угоди про вільну торгівлю у 2023 році матиме змогу збільшити експорт товарів з високою доданою вартістю. Йдеться, в першу чергу, про борошно, зерно, молочну продукцію, м'ясо птиці та напівфабрикати, томатну пасту, мед, кукурудзу, пшеницю, соки, гриби, цукор тощо. Саме ці товари Україна традиційно експортує до Великої Британії. Таким чином, це не лише сприятиме розвитку українського виробництва, але й збільшить надходження валютної виручки, зміцнюючи економіку України [5].

1. Сандровський К. К. Міжнародне митне право: підручник (2-ге вид., випр.). К. : Знання, КОО, 2001. С. 7-73.

2. Договір між Союзом РСР і Фінляндською Республікою про передачу в оренду Фінляндській Республіці радянської частини Сайменського каналу і острова Малий Висоцький від 27.09.1962 р. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/MU62002D>.

3. Договір про Шпіцберген від 09.02.1920 р. URL: <https://docs.cntd.ru/document/902038168>.

4. Росія зазіхнула на Шпіцберген. URL: <https://tsn.ua/svit/rosiya-zazihnula-na-shpicbergen-i-govorit-scho-ce-ne-spokonvichno-norvezka-teritoriya-rozpovidayemo-scho-vidbuvayetsya-1491768.html>.

5. Україна і Британія підписали угоду про скасування ввізних мит і квот. URL: <https://suspilne.media/235946-ukraina-i-britania-pidpisali-ugodu-pro-skasuvanna-vviznih-mit-i-kvot/>

УДК 334.7

DOI: 10.31733/17-03-2023-485-487

Олена ГУЗЕНКО

доцент кафедри господарсько-правових
дисциплін та економічної безпеки

Донецького державного
університету внутрішніх справ,
кандидат економічних наук, доцент

ВПЛИВ ПРИНЦИПІВ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ СУЧАСНОГО ПІДПРИЄМСТВА

Діяльність сучасних підприємств відбувається в умовах воєнного стану, а як наслідок, з'явилися ряд негативних чинників, які уповільнюють їх розвиток. Серед них втрата бізнесу часткова або повна, потенційних покупців продукції, у яких суттєво знизилися доходи, значні коливання курсу валют, інфляційної складової у ціні продукції, подорожчання виробничих ресурсів для випуску продукції та практична втрата логістичних зв'язків з різними комерційними партнерами. У ситуації, що склалася особливої актуальності набирають питання економічної безпеки підприємств, розуміння її сутнісного змісту та дотримання принципів її проведення. На даний час кожне підприємство зацікавлене в збереженні та накопиченні власних коштів з метою оновлення виробничих циклів, налагодження нових логістичних зв'язків з комерційними партнерами, щоб мати можливість проводити підприємницьку діяльність. Проте, без дієвої системи економічної безпеки, розробки заходів здатних запобігти різним загрозам, які виникають під впливом негативних чинників досягти результативності в підприємницькій діяльності практично не можливо, що підкреслює сучасність обраного напрямку дослідження.

Питання економічної безпеки підприємств не є новим, проте актуалізується в умовах воєнного стану в країні. Політики та науковці постійно приділяють увагу вивченню проблематичних, методологічних та рекомендаційних аспектів розробки та впровадження програм економічної безпеки на підприємствах, проте в умовах воєнного стану в Україні стає очевидною необхідність поглибленого дослідження. До складу вчених, котрі обирали предметом досліджень економічну безпеку підприємств варто включити таких як Е. Данілов [1], В. Дикань та І. Назаренко [2], Є. Овчаренко [3], О. Ілляшенко [4], Т. Васильців, В. Волошин, О. Бойкевич, В. Каркавчук [5] та інші. Слід віддати належне науковцям за доволі поглиблений розгляд обраних проблем у контексті економічної

безпеки підприємств, проте в дослідженнях доволі обмежено висвітлено інформацію про принципи економічної безпеки підприємств в змінних кризових умовах, що породженні негативними факторами впливу та представляють собою певний рівень загрози на майбутній розвиток підприємства.

Нагадаємо понятійна категорія «принцип» розкривається з трьох ключових позицій [6]: основне вихідне положення якої-небудь наукової системи, теорії, ідеології; особливість, покладена в основу створення або здійснення чогось; Переконавання, норма, правило, яким керується хтось у житті і поведінці. Доведено, різні види систем, які розроблено, як правило, за базу обирають певні принципи. Це пов'язано з тим, що вони виступають методологічним підґрунтям любой системи. У контексті економічної безпеки підприємств принципи також виконують роль певної методології при розробці заходів націлених на подолання різного типу загроз.

Ми поділяємо думку Е. Ібрагімова [7, с. 332] стосовно того, що «...питання формулювання змісту та сутності принципів економічної безпеки підприємства залишаються дискусійними, на теперішній час відсутній єдиний методичний підхід до формулювання змісту та сутності принципів економічної безпеки підприємства». Проте, можна констатувати той факт, що на сьогодні існує декілька підходів до формулювання принципів економічної безпеки підприємств. Цікавими є дослідження І. Ботьботенко [8], яка пропонує групувати принципи економічної безпеки підприємств за допомогою шести блоків до яких включає їх види (табл. 1).

Таблиця 1

Блочне групування принципів економічної безпеки підприємств*

Назва блоку групування	Види принципів економічної безпеки підприємств відповідного блоку
Цільові принципи	досяжність, конкретність, гнучкість, вимірність, сумісність
Структурні принципи	принцип одночасності «чотирьох ролей», поєднання централізації і децентралізації, ієрархічність, пріоритет об'єкта над суб'єктом, координованість, єдиноначальність, мінімальна складність структури, персональна відповідальність
Функціональні принципи	автономність, актуалізація, зосередженість, багатофункціональність, нейтралізація
Процесні принципи	комбінація превентивних та реакційних заходів, комбінація гласності й конфіденційності, правомірність (законність), економічна доцільність, еквіфінальність
Операційні принципи	пропорційність, прямоточність, рівномірність, паралельність, безперервність, спеціалізація.
Системні принципи	цілеспрямованість, комплексність, емерджентність, відкритість, зв'язність, адаптивність

*Примітка: * складено та узагальнено автором на основі джерела [8]*

В свою чергу, І. Штангрет [9] вважає, що принципи економічної безпеки підприємств являють собою правила та умови, які дозволяють досягнути визначених цілей та пропонує до їх складу обрати ті, котрі сприятимуть створенню надійної та ефективної системи економічної безпеки. На погляд науковця такими принципами є: відповідність, інтегрованість, безперервність, гнучкість, комплексність, раціональність, цілеспрямованість та економічна доцільність.

Враховуючи те, що сучасні підприємства в Україні функціонують в умовах воєнного стану то варто звернутися до праці Л. Птащенко [10], в якій науковець пропонує такі специфічні принципи економічної безпеки підприємств як принципи поєднання превентивних і реактивних заходів економічної безпеки та координації. Науковець вважає, що «...сутність їх полягає в можливості адаптації заходів попереджувального характеру та заходів, які приймаються у випадку реального виникнення загроз економічній безпеці. Крім того, принцип координації надає можливість службам безпеки підприємства узгодити свої дії з безпосередніми виконавцями намічених заходів безпеки».

Підсумовуючи результати дослідження можемо відзначити, що вдало обрана система принципів економічної безпеки підприємств посилить їх позиції в питаннях захисту від загроз, котрі спровоковані негативними факторами впливу. Враховуючи існуючий воєнний стан в Україні підприємствам не лише потрібна потужна система економічної безпеки,

котра має за базу фундаментальні, дієві принципи її адаптації а, перш за все, варто зосередитися увагу на рівні професіоналізму персоналу, котрий задіяний у роботі цієї системи безпеки. У сукупності всі розглянуті принципи економічної безпеки підприємства мають свою вагу в різних ланках управління нею, проте ми вважаємо, доцільно періодично відслідковувати вплив кожного середовище де він повинен продемонструвати свою дієвість. Без такої дії довести доцільність його адаптації неможливо, а як наслідок, може виникнути ситуація використання принципів економічної безпеки підприємства лише частково, що недопустимо в сучасних реаліях.

1. Данілова Е. І. Концепція системного підходу до управління економічною безпекою підприємства: монографія. Вінниця: Європейська наукова платформа, 2020. 342 с.
2. Дикань В. Л., Назаренко І. Л. Комплексна методика визначення рівня економічної безпеки підприємства: монографія. Харків : УкрДАЗТ, 2011. 142 с.
3. Овчаренко Є. І. Система економічної безпеки підприємництва: формування та цілепокладання: монографія. Лисичанск: ПромЕнерго, 2015. 483 с.
4. Ілляшенко О. В. Механізм системи економічної безпеки підприємства: монографія. Харків : Мачулін, 2016. 503 с.
5. Васильців Т. Г., Волошин В. І., Бойкевич О. Р. та ін. Фінансово-економічна безпека підприємств України: стратегія та механізми забезпечення: монографія. Львів, 2012. 386 с.
6. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/cgi-bin/u/book/sis.pl>.
7. Ібрагімов Е. Е. Принципи побудови системи економічної безпеки підприємства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2015. Вип. 6. С. 330-333.
8. Більботенко І. В. Принципи організації системи економічної безпеки суб'єктів аудиторської діяльності. Науковий вісник Херсонського державного університету. Серія «Економічні науки». 2014. Вип. 5 (2). С. 36-40.
9. Штангрет І. А. Теоретичні засади формування системи економічної безпеки підприємства. Ефективна економіка. 2022. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=10173>.
10. Птащенко Л. О. Стратегічне та інноваційне забезпечення розвитку системи економічної безпеки підприємства: навч. посібник. К. : Центр учбової літератури, 2018. 320 с.

УДК 343.77+631.9

DOI: 10.31733/17-03-2023-487-489

Володимир ЄФІМОВ

доцент кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ДО ПИТАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ЗАГРОЗ В АГРОПРОМИСЛОВОМУ КОМПЛЕКСІ В УМОВАХ ВІЙНИ

За офіційними даними отриманими після аналізу, що було проведено KSE Institute спільно з Міністерством аграрної політики та продовольства, загальна сума збитків, яких сільськогосподарська галузь України зазнала внаслідок російської агресії проти України, становить 4,29 млрд. доларів [1].

До речі, для порівняння масштабів збитків, бюджет України на 2023 становить:

- видатки бюджету 2,64 трлн грн. Зокрема 1,141 трлн грн. (майже 50 % всього бюджету) – це сума, яку має отримати сектор безпеки й оборони. Зрозуміло, що під час війни він є пріоритетним;
- 175,7 млрд грн – охорона здоров'я;
- 155 млрд грн – освіта;
- 873,9 млрд грн – на пенсії;
- 17,4 млрд грн – резервний фонд;
- 16 млрд грн – фонд розвитку підприємництва;
- 1,37 млрд грн – надання грантів бізнесу [2].

Якщо уважно переглядати ці цифри, то можна побачити, що вказана сума збитків завданих сільськогосподарській галузі прирівнюється сумі видатків закладених на охорону